

ผลการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานต่อความรู้ และทักษะทางปัญญาในนักศึกษาพยาบาล

ศุภวรรณ ยอดโปร่ง¹ สิริวัฒน์ आयुวัฒน์²

จันทร์จิรา อินจัน³ อภิเชษฐ์ พูลทรัพย์⁴

วิภาพร สิทธิศาสตร์⁵ อวินันท์ บัวประชุม⁶ อังคณา เรือนก้อน⁷

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพก่อนและหลังการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และเพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาหลังการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในนักศึกษาพยาบาลศาสตร วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช ชั้นปีที่ 4 จำนวน 120 คน สุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งนักศึกษาพยาบาลได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้หลังได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และคะแนนทักษะทางปัญญาหลังการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$, $SD=.0.13$) ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาและอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาการบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยและการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยในรายวิชาอื่น

คำสำคัญ: การบูรณาการ, การจัดการเรียนการสอน, การวิจัย, การใช้ชุมชนเป็นฐาน, นักศึกษาพยาบาล

วันที่รับ: 28 พฤษภาคม 2564 วันที่แก้ไข: 11 พฤศจิกายน 2564 วันที่ตอบรับ: 12 ธันวาคม 2564

¹ พย.ม. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พุทธชินราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข
ผู้ติดต่อหลัก อีเมล: Pengawin.109@gmail.com

² ปร.ด. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พุทธชินราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

³ วท.ม. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พุทธชินราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

⁴ กศ.ม. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พุทธชินราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

⁵ ส.ด. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พุทธชินราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

⁶ พย.ม. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พุทธชินราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

⁷ พย.ม. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พุทธชินราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

The effects of an integration of community-based pedagogy and research method on knowledge and cognitive skills among nursing students

Subhawan Yodprong¹ Sireewat Ar-yuwat²

Junjira Injeen³ Apiched Poonsub⁴

Vipaporn Sittisart⁵ Awinon Buaprachum⁶ Angkhana Rueankon⁷

Abstract

The purpose of this quasi-experimental research, one-group pretest posttest design, were to compare the average knowledge scores on qualitative data collection and to examine cognitive skills of nursing students after attending the integration of community-based pedagogy and research method. The participants were 120 fourth year nursing students of the Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj selected by a purposive sampling method. The nursing students were taught by integration of community-based pedagogy and research method. The results showed that an average knowledge score after the intervention was significantly higher than those of before the teaching ($p<.05$). In addition, the means of cognitive skills were at high level ($\bar{X} = 4.22$, $SD.=0.13$). Academic administrators and nursing instructors of higher education could employ this research findings to improve the integration of teaching and research, as well as applying integration of teaching and research in other subjects.

Keywords: Integration, Teaching and learning, Research, Community-based pedagogy, Nursing students

Submitted: May 28, 2021 Revised: November 11, 2021 Accepted: December 12, 2021

¹ M.N.S., Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute, MOPH
Corresponding author, Email: Pengawin.109@gmail.com

² Ph.D., Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute, MOPH

³ M.S., Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute, MOPH

⁴ M.Ed., Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute, MOPH

⁵ Dr.PH., Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute, MOPH

⁶ M.N.S., Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute, MOPH

⁷ M.N.S., Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute, MOPH

บทนำ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย มีการปรับปรุงและพัฒนาตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดพันธกิจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และ ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและเพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพ สถาบันการศึกษาในประเทศไทยซึ่งอยู่ภายใต้การประกันคุณภาพการศึกษา จึงได้พัฒนาบัณฑิตให้เป็นไปตามพันธกิจทั้ง 4 ด้าน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบัณฑิตเป็นคนคุณภาพมีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่ดี คิดเป็น ทำเป็น สามารถเรียนรู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย รู้จักตนเองทั้งในภาวะผู้นำและผู้ตาม คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะและสมรรถนะในการดำเนินชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นพลังสำคัญในการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) หลักสูตรพยาบาล ศาสตรบัณฑิต กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ เช่น สามารถใช้กระบวนการวิจัยและกระบวนการสร้างนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลและทางสุขภาพ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และสนใจใฝ่รู้ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 ที่เน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีความพร้อมทั้งทางกาย จิต และสติปัญญา โดยการมีทักษะในยุคของศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ การจัดการศึกษาที่สำคัญควรมุ่งเน้นการศึกษาตลอดชีวิต สร้างวิธีการเรียนรู้ของคนไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2561)

การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับพันธกิจหลักในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนานักศึกษาให้ เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ผู้ใช้บัณฑิตมีความเชื่อมั่นในคุณภาพของบัณฑิต (ศุภิสรา สุวรรณชาติ, อนัญญา คูอารียกุล, และอุราภรณ์ เขยกาญจน์, 2562) การส่งเสริมให้นักศึกษาได้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา สามารถใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทางการวิจัย และนวัตกรรม ในการแก้ไขปัญหาและการศึกษาปัญหาทางสุขภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัย หมายถึง การนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาที่ไม่ใช่วิชาวิจัย วิธีการบูรณาการมี 3 รูปแบบ ได้แก่ การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในงานวิจัย การนำความรู้จากงานวิจัยไปสอนนักศึกษา และการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการ เช่น การนำเสนอผลงานวิจัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน (ศุภิสรา สุวรรณชาติ, อนัญญา คูอารียกุล, และอุราภรณ์ เขยกาญจน์, 2562) จากการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านทักษะทางปัญญา พบว่า การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีกระบวนการ 4 กระบวนการ ดังนี้ ขั้นตอนการเตรียมการ/การวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนประเมินผล และขั้นสรุปผล (ยุพิน อินทะยะ, 2562) และผลการศึกษารูปแบบบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนที่เน้นชุมชนเป็นฐานกับการเรียนรู้ด้านสุขภาพผู้สูงอายุของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม พบว่า นักศึกษาและผู้สูงอายุได้รับความรู้และแนวทางการพัฒนางานของตนเอง (กิตติศักดิ์ ไกรจันทร์, ผดุงศิษฐ์ ชำนาญบริรักษ์, และสกวรัตน์ ไกรจันทร์, 2558) ซึ่งวิธีการนี้นักศึกษาได้เรียนรู้จากชุมชนซึ่งเป็นแหล่ง

การเรียนรู้จริง ทำให้เกิดความรู้ที่เพิ่มพูน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้จริง (Bedri, Frein, & Dowling, 2017)

จากรายงานการประเมินตนเองระดับหลักสูตรของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกแห่งหนึ่ง ในปีการศึกษา 2560 พบว่า ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านความรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.26 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน รองลงมา คือ ด้านทักษะทางปัญญา มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.05 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ผลการประเมินดังกล่าว ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนเห็นความสำคัญของการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับพันธกิจ จึงได้วางแผนการจัดการเรียนการสอนใน รายวิชาพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2 โดยเลือกเนื้อหาเรื่องการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพมาบูรณาการกับการวิจัยเนื่องจากเป็นเนื้อหาที่เข้าใจยาก ซับซ้อน โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลในชุมชนซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ส่งผลให้นักศึกษานำความรู้และประยุกต์ใช้ในการเก็บข้อมูลได้ จึงเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาวิชา และพัฒนาทักษะทางปัญญาทางการวิจัย ซึ่งแตกต่างจากวิธีการสอนอื่น เช่น การบรรยาย การอภิปราย กรณีศึกษา เป็นต้น ซึ่งวิธีเหล่านี้อาจจะทำให้นักศึกษาไม่เข้าใจเท่ากับการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จริงในชุมชน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการศึกษาพยาบาลยังมีจำกัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาผลของการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีต่อนักศึกษาพยาบาล โดยเริ่มตั้งแต่การเรียนรู้เนื้อหา สถานการณ์ของชุมชนผ่านการบรรยาย ลงมือเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพในชุมชน การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล เพื่อให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลประเมินการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านทักษะทางปัญญาที่เพิ่มขึ้น บริหารการศึกษา อาจารย์พยาบาล และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำผลการวิจัยนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัย ในการวางแผน และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของชาติ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เรื่อง การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านทักษะทางปัญญาหลังได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เรื่อง การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพของนักศึกษาพยาบาล หลังได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
2. คะแนนเฉลี่ยประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้าน

ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาลมีค่าอยู่ในระดับมากภายหลังได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (one-group pretest-posttest design) ดำเนินการในเดือนสิงหาคม-ธันวาคม 2562

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก 1 แห่ง ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งหมด 139 คน กลุ่มตัวอย่างเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก 1 แห่ง ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 และมีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 120 คน เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัย คือ 1) ลงทะเบียนเรียนวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2 ปีการศึกษา 2562 และ 2) สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย 2 ชนิด ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1.1 แบบทดสอบความรู้ เรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาในบทเรียน จำนวน 12 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือกให้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 เลือกตอบเพียง 1 ข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ตอบถูก ให้คะแนน 1 คะแนน ตอบผิด ให้คะแนน 0 คะแนน แบบทดสอบนี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา การใช้ภาษา และนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยนำไปทดสอบกับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับนักศึกษา จำนวน 30 คน มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น KR-20 เท่ากับ 0.77 และนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อ แล้วเลือกข้อสอบข้อที่มีความยากง่าย ตั้งแต่ 0.20–0.80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20–1.00 ได้ข้อคำถามที่ใช้ได้ทั้งหมด 11 ข้อ

1.2 แบบประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านทักษะทางปัญญาที่ใช้ประเมินนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 โดยผู้วิจัยขออนุญาตใช้แบบประเมินฯ จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช แบบประเมินฯ ประกอบด้วย 1) การสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (ผลลัพธ์การเรียนรู้ 3.2) จำนวน 2 ข้อ 2) ความสามารถนำข้อมูล และหลักฐานไปใช้ในการอ้างอิงและแก้ไขปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ (ผลลัพธ์การเรียนรู้ 3.3) จำนวน 3 ข้อ และ 3) ความสามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดยใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพและที่เกี่ยวข้องรวมทั้งใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ปลอดภัยและมีคุณภาพในการให้บริการพยาบาล (ผลลัพธ์การเรียนรู้ 3.4) จำนวน 4 ข้อ การให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ 1 ตรงกับพฤติกรรมที่แสดงน้อยที่สุดจนถึง 5 ตรงกับพฤติกรรมมากที่สุด

ซึ่งแบบประเมินนี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

แผนการสอนเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ระยะเวลาการสอนทั้งหมด 180 นาที โดยใช้วิธีการสอนแบบการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัย แผนการสอนนี้ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ทดสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเป็นอาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา และความถูกต้องในการใช้ภาษา มีกระบวนการเรียนรู้มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เนื้อหาการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 1) วิธีการการเก็บข้อมูล และ 2) การรวบรวมข้อมูล และวิธีการถอดเทปจากการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลา 60 นาที

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้ในชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยให้นักศึกษาเก็บข้อมูลคุณภาพ เรื่อง พฤติกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในพื้นที่ความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแห่งหนึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้เวลา 60 นาที

ขั้นตอนที่ 3 ถอดบทเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์นักศึกษาในประเด็น การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้เวลา 60 นาที

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร หมายเลขโครงการวิจัย 033/62 โดยผู้วิจัยได้มอบหมายให้อาจารย์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้เข้าพบนักศึกษาแนะนำตัว การพิทักษ์สิทธิในการเข้าร่วมการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยระบุว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมดจะเป็นความลับที่ไม่สามารถระบุถึงตัวบุคคลได้ และจะนำเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น นอกจากนี้การเข้าร่วมการวิจัยขึ้นอยู่กับความสมัครใจและสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ กับการเรียนการสอนและการประเมินผลของรายวิชา รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษาตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยด้วยตนเองโดยไม่มีการบังคับ ภายหลังจากชี้แจงจึงให้นักศึกษาลงลายมือชื่อยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูล

1.ขั้นเตรียมการ/วางแผน

1.1 ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัย โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในนักศึกษาพยาบาล

1.2 ผู้วิจัยร่วมออกแบบวิธีการการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในรายวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2

1.3 ผู้วิจัยร่วมกันสร้างแผนการสอนเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสอนแบบการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในรายวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างแผนการสอนของการวิจัยครั้งนี้อยู่ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวินิจฉัยปัญหาสุขภาพ

ชุมชน หัวข้อ 3.2 การประเมินสุขภาวะสุขภาพชุมชน เรื่อง การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 1) วิธีการเก็บข้อมูล และ 2) การรวบรวมข้อมูลและวิธีการถอดเทปจากการสัมภาษณ์

1.4 ผู้วิจัยประสานและจัดทำหนังสือขออนุญาตเข้าพื้นที่และการเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแห่งหนึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

1.5 ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมให้แก่อาจารย์ผู้ร่วมสอน 5 ท่าน เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนเรื่องการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

1.6 ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาโดยอธิบายวิธีการสอนเรื่องการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พร้อมทั้งใบงานที่จะมอบหมายให้กับนักศึกษา และเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม ในกรณีที่นักศึกษาไม่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการสอนโดยการบรรยาย เรื่อง การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งนักศึกษาจะได้รับการเรียนรู้ในรายวิชานี้ตามหลักสูตร โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ กับนักศึกษา

2. ขั้นตอนการ

2.1 อาจารย์ผู้สอน 1 ท่าน บรรยายเรื่อง การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และสถานการณ์ปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแห่งหนึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พร้อมทั้งภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นในชุมชนแห่งนี้ให้กับนักศึกษา และมอบหมายให้นักศึกษาสืบค้นเกี่ยวกับวิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลา 60 นาที

2.2 ผู้วิจัยมอบหมายนักศึกษาเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในเรื่องพฤติกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในพื้นที่ความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 6 กลุ่มๆละ 10-13 คน โดยมีอาจารย์ผู้สอนประจำกลุ่มเป็นที่ปรึกษา

2.2.2 อาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มเตรียมการเก็บข้อมูลให้กับนักศึกษาโดยมอบหมายให้นักศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในพื้นที่ความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประเด็นคำถามเป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วย 1.1) เพศ 1.2) อายุ 1.3) ระดับรายได้ 1.4) โรคประจำตัว 1.5) สิทธิการรักษา 1.6) สถานบริการที่เข้ารับการรักษา และ 1.7) ผู้ดูแล และส่วนที่ 2 ประเด็นคำถาม ประกอบด้วย 2.1) ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.2) ปัจจัยที่เลือกใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเอง 2.3) แหล่งที่มาของข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.4) ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.5) แหล่งที่มาของภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.6) พฤติกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และ 2.7) เหตุผลการใช้หรือหยุดใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และทบทวนวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เวลา 30 นาที

2.2.3 นักศึกษาแนะนำตนเองกับผู้ป่วยโรคเรื้อรัง บอกจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งชี้แนะผู้ให้สัมภาษณ์ตระหนักว่าเขามีส่วนสำคัญมากในการทำห้งานเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้สำเร็จ

ลู่ทางไปได้อย่างสมบูรณ์ และชี้แจงให้ผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยว่าข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมทั้งแจ้งและขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนบันทึกเสียง และจดบันทึกขณะสัมภาษณ์ ใช้เวลา 5 นาทีต่อคน

2.2.4 นักศึกษาสัมภาษณ์ผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่มีประวัติใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเอง ใช้เวลาเก็บข้อมูล 40-45 นาทีต่อคน

2.2.5 นักศึกษาทบทวนประเด็นพฤติกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูล หลังจากนั้นนักศึกษากล่าวคำขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ใช้เวลา 5 นาทีต่อคน

2.2.6 หลังจากเก็บข้อมูลแล้วเสร็จนักศึกษาใช้เวลาสำหรับการศึกษด้วยตนเองในการรวบรวมข้อมูล และถอดเทปจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้เวลา 1 สัปดาห์ เมื่อแล้วเสร็จส่งการถอดเทปให้กับผู้วิจัย

2.3 ผู้วิจัยถอดบทเรียนที่ได้เรียนรู้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในเรื่องพฤติกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในพื้นที่ความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักศึกษาสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการบูรณาการฯ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ประเด็นสิ่งที่ได้จากการวิจัย และ 2) ประเด็นการนำสิ่งที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ โดยให้สรุปไม่เกินหนึ่งหน้า นำเสนอไม่เกิน 15 นาที

2.3.2 ผู้วิจัยและอาจารย์ผู้ร่วมสอน 5 ท่าน รับฟังการนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้และถอดบทเรียนการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในการวิจัยจากนักศึกษา ใช้ระยะเวลา 45 นาที

3. **ขั้นประเมินผล** ผู้วิจัยขอความร่วมมือและให้นักศึกษาตอบข้อสอบส่วนบุคคลและทำแบบทดสอบเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพก่อนและหลังการบูรณาการฯ ใช้เวลาครั้งละ 15 นาที และนักศึกษาประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านทักษะทางปัญญาหลังการบูรณาการฯ ใช้เวลา 15 นาที

4. **ขั้นสรุปผล** ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากนักศึกษามาตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ อภิปรายผลการวิจัยและสรุปรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย คะแนนเรื่องการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และคะแนนผลการเรียนรู้ ด้านทักษะทางปัญญา

2. สถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ สถิติ paired *t*-test เพื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เรื่องการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพของผู้เข้าร่วมวิจัย ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการการจัดการเรียนการสอน กำหนดที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

ผลวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมวิจัย นักศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 จำนวน 120 คน จากประชากรทั้งหมด 139 คน คิดเป็นร้อยละ 86.33 มีอายุระหว่าง 21-33 ปี มีอายุเฉลี่ย 22.13 ปี (SD.=1.99) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 88.33 มีเพศชายเพียงร้อยละ 11.67

2. เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เรื่องการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เรื่องการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (n = 120)

	ก่อน		หลัง		t	P
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ความรู้ เรื่องการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ	5.95	1.82	6.99	1.69	-4.427	.000*
	max = 10		max = 11			
	min = 2		min = 3			

*p < 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า มีคะแนนความรู้เรื่องการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพก่อนการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานมากที่สุด 10 คะแนน คะแนนน้อยที่สุด 2 คะแนน และค่าคะแนนเฉลี่ย 5.95 (SD.=1.82) (จากคะแนนเต็ม 11 คะแนน) หลังการบูรณาการมีคะแนนมากที่สุด 11 คะแนน คะแนนน้อยที่สุด 3 คะแนน และค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 6.99 (SD.=1.69) (จากคะแนนเต็ม 11 คะแนน) เมื่อพิจารณาก่อนและหลังการบูรณาการ นักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -4.427, p < .05$)

3. ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านทักษะทางปัญญาหลังได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการ

ตารางที่ 2 ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาหลังได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (n=120)

ทักษะทางปัญญา	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. การสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (3.2)	4.26	0.15	มาก
2. ความสามารถนำข้อมูล และหลักฐานไปใช้ในการอ้างอิง และแก้ไขปัญหาอย่างมี วิจรรณญาณ (3.3)	4.19	0.14	มาก
3. ความสามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดยใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพและที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อให้เกิด ผลลัพธ์ที่ปลอดภัยและมีคุณภาพในการ ให้บริการพยาบาล (3.4)	4.21	0.13	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะทางปัญญาโดยภาพรวม	4.22	0.13	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะทางปัญญาโดยภาพรวม 4.22 (SD.=0.13) ซึ่งแสดงว่าทักษะทางปัญญาของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลากหลาย

(3.2) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.26 (SD.=0.15) และความสามารถนำข้อมูล และหลักฐานไปใช้ในการอ้างอิง และแก้ไขปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ (3.3) มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.19 (SD.=0.14) ตามลำดับ

4. สรุปจากการถอดบทเรียน พบว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการวิจัยของนักศึกษา มี 2 ประการ ดังนี้

1. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1.1. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ นักศึกษา ร้อยละ 100 ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเก็บข้อมูลในรูปแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ การเตรียมตัวก่อนไปสัมภาษณ์ เทคนิคการสัมภาษณ์ต่าง ๆ และนำมาวิเคราะห์และจัดระเบียบของข้อมูลเพื่อแบ่งเป็นหมวดหมู่ แจกแจงข้อมูล และนำเสนอ รองลงมา ร้อยละ 58.3 ได้เรียนรู้ การทำงานร่วมกันของผู้วิจัย รพ.สต. และคนในชุมชน และได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร ประสานงานกับผู้นำชุมชน บุคลากรสาธารณสุข คนในชุมชน นักศึกษา อาจารย์ และผู้ถูกสัมภาษณ์ รวมถึงการเข้าถึงคนในชุมชน ร้อยละ 25 ได้เรียนรู้ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากการถอดเทป ร้อยละ 16.7 ได้เรียนรู้ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์จริง และร้อยละ 8.3 ได้เรียนรู้ การเป็นผู้ฟังที่ดี ไม่มีอคติกับผู้ถูกสัมภาษณ์

1.2. ความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง นักศึกษา ร้อยละ 100 ได้เรียนรู้มากที่สุด คือ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการดูแลตนเองในหมู่บ้าน ได้แก่ ไม้ไผ่ มาประยุกต์ใช้เป็นนวัตกรรมออกกกำลังกายเพื่อป้องกันโรคเรื้อรัง และทำให้เกิดประโยชน์กับคนในชุมชน ได้นำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในการทำนวัตกรรม ดรัมเบลไม้ไผ่ และการนำสมุนไพรมาใช้ในการดูแลสุขภาพโรคต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ เช่น บอระเพ็ด มะกรูด รากจืด มะรุม ฟ้ายะลวยโจร เป็นต้น รองลงมา ร้อยละ 33.3 การนำสมุนไพรท้องถิ่นมาดูแลสุขภาพ ได้รู้จักสมุนไพรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชาวบ้านนำมาดูแลสุขภาพ เช่น เหงือกปลาหมอและถั่งเช่า เปลือกมังคุด ป่าช้าเหงา เป็นต้น ร้อยละ 25 ทักษะคิด ความคิดและพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วย และภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้ได้ประสิทธิผลกับบางคน ร้อยละ 8.3 การนำสมุนไพรมาใช้ในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ร่วมกับการใช้ยาตามแผนการรักษา เรียนรู้ขั้นตอนการแปรรูปและนำสมุนไพรมาใช้ในการรักษาโรค และเรียนรู้ วัฒนธรรมความเชื่อของคนในท้องถิ่น ร้อยละ 8.3

2. การนำสิ่งที่ได้ไปประยุกต์ใช้

2.1. นักศึกษานำความรู้ที่ได้จากประเด็นที่ 1.1 และ 1.2 ไปประยุกต์ใช้มากที่สุด คือ วางแผนการดูแลสุขภาพบุคคล ครอบครัวและชุมชนให้เหมาะสมกับบริบทและวิถีชีวิต เช่น การนำภูมิปัญญาไปทำนวัตกรรมออกกกำลังกายมาช่วยในการออกกำลังกายในผู้ป่วยเรื้อรัง ร้อยละ 75 รองลงมา ร้อยละ 33.3 มีทักษะการสืบค้นข้อมูลเชิงประจักษ์จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือ ร้อยละ 25 สามารถประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายในการดูแลสุขภาพชุมชนให้เหมาะสม ร้อยละ 25 สามารถนำการเรียนรู้จากการทำวิจัยไปพัฒนาวิชาชีพ ร้อยละ 16.7 การให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และการส่งเสริมให้คนในชุมชนนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ร้อยละ 8.3

อภิปรายผล

จากผลการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งผลให้หลังได้รับการสอนแบบบูรณาการ นักศึกษาพยาบาลมีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เรื่องการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพสูงกว่าก่อนได้รับการสอน

แบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการสอนโดยใช้วิธีการ บูรณาการฯ ซึ่งเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่กระตุ้นให้นักศึกษาเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาผ่านจากสถานการณ์จริงในชุมชน อีกทั้งผู้วิจัยได้มีการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพกับผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเอง ทำให้นักศึกษาเข้าใจถึงกระบวนการการเก็บข้อมูลในชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้สำคัญช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้จากสถานการณ์จริง หลังจากเก็บข้อมูลนักศึกษาได้ฝึกการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับผู้ป่วยและฝึกการถอดเทป จึงทำให้นักศึกษาเข้าใจถึงวิธีการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพสูงกว่าก่อนบูรณาการ ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ มณฑา อุดมเลิศและคณะ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาผลการสอนแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนด้วยภูมิปัญญาไทยวิถีไทย วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการสอนแบบบูรณาการฯ สูงกว่าก่อนได้รับการสอนแบบบูรณาการฯ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการฯ ช่วยให้นักศึกษาเกิดทักษะการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และจากการศึกษาของ ประภาพร เมืองแก้ว และคณะ (2561) ที่มีการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนบูรณาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย เรื่องทรัพยากร เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเพณีกับงานกับการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ โดยผลวิจัยพบว่า นักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน เนื่องจากจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นกิจกรรมที่มอบหมายให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ยังสอดคล้องกับ ยุพิน อินทะยะ (2562) ที่ศึกษาผลของการบูรณาการงานบริการวิชาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย พบว่า หลังบูรณาการนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนบูรณาการ เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา อีกทั้งใช้แหล่งกิจกรรมที่เน้นการใช้แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาเป็นการเรียนตามสภาพจริง โดยให้นักศึกษาลงมือในการแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการวิจัย

ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านทักษะทางปัญญาของนักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวม 4.22 (SD.= 0.13) ซึ่งอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกระบวนการบูรณาการฯส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จากการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายด้วยตนเอง มีการวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาในระหว่างการเรียนรู้ สอดคล้องกับศึกษาของ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นวิธีการสอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระในบทเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชน ผ่านการบูรณาการ โดยเน้นให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิด การแก้ปัญหาเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

จากการถอดบทเรียนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ใน 2 ประเด็น ดังนี้ 1. ประเด็นที่ได้จากการวิจัยโดยนักศึกษาเรียนรู้วิธีเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ ตั้งแต่การเตรียมตัว วิธีการเก็บข้อมูล การรวบรวมข้อมูลและการถอดเทป การประสานงาน และทักษะการฟังที่ดี และได้เรียนรู้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในชุมชน ได้แก่ สมุนไพรและสรรพคุณ การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ความเชื่อและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น และ 2. ประเด็นการนำสิ่งที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ โดยนำไปสู่การใช้องค์ความรู้ในการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรม การแก้ไขปัญหาสุขภาพ ตลอดจนการปฏิบัติพยาบาลให้เป็นไปตามความต้องการและบริบทอย่างเหมาะสมให้กับบุคคล ครอบครัว และชุมชน การเรียนรู้จากการบูรณาการการเรียนการสอน ทำให้นักศึกษาเรียนรู้ปัญหาของผู้ป่วย

โรคเรื้อรังจากการสัมภาษณ์จากสภาพจริงในชุมชน ส่งผลให้นักศึกษาเข้าใจสภาพปัญหานั้น ๆ และสืบค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลากหลาย เพื่อใช้ในการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมสุขภาพ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน อีกทั้งวิธีการเรียนการสอนนี้ยังช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านกระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสู่การทำงานในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ มานิตย์ ไชยกิจ (2557) ที่ได้กล่าวว่าการบูรณาการวิชาการกับการวิจัยเป็นพันธกิจที่สำคัญของสถาบันการศึกษาที่พึงปฏิบัติในการพัฒนานักศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณภาพ โดยจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นให้มีประสบการณ์จริงจากสภาพจริง และสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการศึกษาของ ลัดดาวัลย์ ไวยสุรสิงห์ และสุภาวดี นพจุจินดา (2563) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่เรียนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง นักศึกษาได้ใช้ทักษะการคิดขั้นสูง จากกิจกรรมการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้คิด วิเคราะห์สังเคราะห์ ประเมินและตัดสินใจได้เอง มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีการสรุปความคิดรวบยอด เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ นอกจากนี้ในกระบวนการเรียนรู้ นักศึกษายังได้อภิปรายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระรายวิชา ซึ่งนอกจากจะได้รับความรู้ในระดับลึกแล้วยังเป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การคิด อย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของกิตติศักดิ์ ไกรจันทร์และคณะ (2558) ที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนที่เน้นชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ด้านสุขภาพผู้สูงอายุ ของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาเข้าใจกระบวนการวิจัยมากขึ้นและเชื่อมโยงงานวิจัยให้สามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยนักศึกษานำภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ การใช้สมุนไพร มาบูรณาการความรู้ และปรับวิธีการให้เหมาะสมในการดูแลผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับการศึกษาของธนภัทร เต็มรัตน์กุล, พิชลิน จินนุ่น, เชิดศักดิ์ เกื้อรักษ์, และนพดล สาลีโกชน (2561) ที่ได้ทำการศึกษาการบูรณาการการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ผ่านโครงการวิจัยชุมชน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาเป็นลำดับขั้นตอนตามทฤษฎีของบลูม (Bloom) โดยนิสิตนำความรู้ที่เรียนในรายวิชาไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้รับผิดชอบรายวิชาสามารถนำผลการบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานครั้งนี้ นำไปปรับปรุงพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นในประเด็นการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. สถาบันการศึกษาควรสนับสนุนให้มีผลการบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยวางนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่สนับสนุนให้เกิดการบูรณาการฯ ทั้งด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรศึกษาผลการบูรณาการการเรียนการสอนและการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานไปใช้ในรายวิชาอื่น เพื่อเป็นการพัฒนาให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์และมีคุณภาพ

2. ควรศึกษาผลการบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์*. เอกสารแนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2563, จาก <http://shorturl.at/qDNT0>
- กิตติศักดิ์ ไกรจันทร์, ผดุงศิษฐ์ ชำนาญบริรักษ์, และสกวรัตน์ ไกรจันทร์. (2558). รูปแบบการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนที่เน้นชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ด้านสุขภาพผู้สูงอายุของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม: กรณีศึกษาชุมชนสามัคคี ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 25(1), 124-132.
- ธนภัทร เต็มรัตนกุล, พัทธินิจ จินนุ่น, เชิดศักดิ์ เกื้อรักษ์, และนพดล สาสีโกชน. (2561). การบูรณาการการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ผ่านโครงการวิจัยชุมชน. *วารสารอินทนิลทักษิณสาร*, 13(2), 229-236.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561*. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.mua.go.th/users/bhes/bhes2/Curr/Standard%20of%20Higher%20Education-2018.PDF>
- ประภาพร เมืองแก้ว, อธิพล แก้วพอง, วิไลวรรณ บุญเรือง, สุภารัตน์ ไชยประสิทธิ์, ภิญญารัช บรรเจิดพงศ์ชัย, จิราพร วิศิษฐ์โกศล, ... พัทธนา สุวรรณรอด. (2561). ผลการจัดการเรียนการสอนบูรณาการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยเรื่องทรัพยากร เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในประเพณีถิ่นกับการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์*, 10(1), 31-43.
- มณฑา อุดมเลิศ, สืบตระกูล ตันตลานุกุล, เสาวลักษณ์ เนตรซัง, ไพฑูรย์ มาผิว, ญัฐธมาภรณ์ สร้อยเพชร, และนันทกาญจน์ ปักชี. (2561). ผลการสอนแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนด้วยภูมิปัญญาไทยวิถีไทย วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1 ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์*, 10(2), 234-247.
- มานิตย์ ไชยกิจ. (2557). แนวทางการบูรณาการการเรียนการสอน กับการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(2), 205-213.
- ยุพิน อินทะยะ. (2562). ผลของการบูรณาการงานบริการวิชาการกับการเรียนการสอนและการวิจัยในรายวิชา CI 3508 กรณี: การพัฒนากิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 10(2), 134-152.

- ลัดดาวัลย์ ไวยสุรสิงห์ และสุภาวดี นพจุจินดา. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 4(3), 63-77.
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 11(3), 179-191.
- ศุภิสรา สุวรรณชาติ, อนัญญา คูอารียกุล, และอุไรภรณ์ เขยกาญจน์ (2562). การบูรณาการพันธกิจ บทบาทที่ท้าทายของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา*, 25(1), 158-175.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษายกระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- Bedri, Z., de Frein, R., & Dowling, G. (2017). Community-based learning: a primer. *Irish Journal of Academic Practice*, 6(1), 1-26.